

Leefstijlakkkoord Gezond Waalre 2023-2026

A photograph of a red running track with white lane markings, viewed from a low angle looking down the track.

**De herijking van het Waalres
Sport- en Beweegakkoord
'Iedereen doet mee' en het
Preventieakkoord Gezond
Waalre.**

“Sport Versterkt”

LEEFSTIJLAKKOORD GEZOND WAALRE 2023-2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
LEEFSTIJLAKKOORD GEZOND WAALRE 2023-2026	3
1. Inleiding	3
1.1 Over Sportakkoord II	3
1.2 Proces	5
2. Evaluatie Sport- en beweegakkoord en Preventieakkoord	6
2.1 Wat hebben we al bereikt?.....	7
2.2 Welke partijen zijn al betrokken?	10
2.3 Succesfactoren en leermomenten.....	11
3. Waalre in beeld	12
3.1 De maatschappelijke waarde van sport en bewegen in Waalre	12
4. Hoe ziet het herijkte lokale speelveld eruit?	13
4.1 Kopgroep	13
4.2 Coördinator Sport & Preventie	13
4.3 Adviseur lokale sport	13
5. Ambities	13
5.1 Hoe versterken we het fundament van de sportsector in Waalre?	14
5.2 Hoe vergroten we het bereik in Waalre?	16
5.3 Hoe maken we de betekenis van sport en bewegen in Waalre zichtbaar en hoe benutten we die?.....	17
6. Financiering	18
7. Afsluiting	18

LEEFSTIJLAKKOORD GEZOND WAALRE 2023-2026

1. Inleiding

Graag presenteren we hierbij het Leefstijlakkoord Gezond Waalre 2023-2026, gebaseerd op het herijkte Sport- en beweegakkoord Waalre en het Preventieakkoord Gezond Waalre. Dit document beschrijft het proces om te komen tot het Leefstijlakkoord, waarin alles rondom sport, bewegen, welzijn, preventie en cultuur wordt samengevoegd, en de vervolgstappen. Bij deze thema's hebben we veelal te maken met dezelfde partners en door alles met elkaar te verweven, doen we minder vaak een beroep op dezelfde vrijwilligers en beroepskrachten.

Het doel van dit Leefstijlakkoord is het welzijn van onze inwoners verbeteren en het stimuleren van een gezonde leefstijl. Met brede welvaart als perspectief. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Separate akkoorden zoals het Sportakkoord en Preventieakkoord dragen hieraan bij. Door integraal aan de slag te gaan met het bevorderen van een gezonde leefstijl, kunnen we SPUK-gelden (Specifieke Uitkering) efficiënter inzetten en duidelijkheid creëren naar onze inwoners, sportverenigingen en andere partners. Want zij zien door de bomen het bos niet meer.

Met dit Leefstijlakkoord leggen we ook een verbinding met het plan van aanpak van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) dat we als gemeente in september 2023 moeten opleveren (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/31/gala-gezond-en-actief-leven-akkoord>).

1.1 Over Sportakkoord II

Op 14 december 2022 is het Sportakkoord II 'Sport versterkt' vastgesteld. Dit akkoord is in overleg tussen het ministerie van VWS, NOC*NSF, VNG en VSG en het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) opgesteld. De ambities en uitgangspunten in dit akkoord vormen het kader voor de herijking van het Sport- en beweegakkoord Waalre. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/14/hoofdpijnen-sportakkoord-ii>. De thema's van Sportakkoord II zijn:

1. Inclusie en diversiteit
2. Sociaal veilige sport
3. Vitale sportaanbieder
4. Vaardig in bewegen
5. Ruimte voor sport en bewegen
6. Maatschappelijke waarde van topsport

Hieronder worden de thema's verder toegelicht.

Thema 1: Inclusie en diversiteit

Het gaat hierbij om toegankelijkheid, laagdrempeligheid, kansengelijkheid en het wegnemen van financiële, sociale en praktische belemmeringen:

- Vergroten van financiële toegankelijkheid;
- Vergroting sociale toegankelijkheid;
- Vergroting praktische toegankelijkheid;
- Effectievere toeleiding van inactieve mensen naar sport.

Wat wordt van ons verwacht?

- Proactieve aanpak rondom inclusie en diversiteit;
- Zorgen voor samenwerking tussen partijen;
- Meer duidelijkheid creëren over de beschikbare ondersteuning voor mensen met een laag inkomen;
- Samenwerking zoeken met partijen die kennis hebben van bepaalde problematieken/ doelgroepen, die belemmeringen ervaren om te sporten;
- Actieve toeleiding naar passend aanbod om kansengelijkheid te bevorderen. Functionarissen uit de Brede Regeling Combinatiefuncties worden ingezet om toeleiding te organiseren/realiseren

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/02/06/bestuurlijke-afspraken-brede-regeling-combinatiefuncties-2023-2026>.

Thema 2: Sociaal veilige sport

Er moet een basis worden gecreëerd, waar iedereen veilig en met plezier kan sporten.

Wat wordt van ons verwacht?

- Meer waarborgen voor sociaal veilige sport (basiseisen);
- Meer aandacht voor en het bespreekbaar maken van veilige sport (normering);
- Versterken van de keten voor sociale veiligheid (signalen);
- Extra ondersteunende infrastructuur rondom sociale veiligheid (versterking).

Thema 3: Vitale sportaanbieders

Gericht op een kwalitatief sterk, veilig en toegankelijk sportaanbod voor iedereen. Het ontwikkelen van een norm voor pedagogische en didactische kwaliteit.

Wat wordt van ons verwacht?

- Hogere kwaliteit van mensen in de sector;
- Versterking van de uitvoeringskracht;
- Effectievere clubondersteuning aan sportaanbieders;
- Lokaal betere match tussen vraag en aanbod.

Thema 4: Vaardig in bewegen

Meer kansen voor ieder kind en iedere jongere om met plezier te bewegen. Samenwerking tussen onderwijs, sport, kinderopvang en gemeente. Buurtsportcoaches kunnen hier een belangrijke rol spelen.

Wat wordt van ons verwacht?

- Meer aandacht voor beweging bij de jongste jeugd;
- Betere kansen voor kinderen om sporten en bewegen te ontdekken;
- Meer inzet op motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen bij kinderen;
- Verhogen sportdeelname en verlagen sportuitval bij jongeren.

Thema 5: Ruimte voor sport en bewegen

Hier wordt de relatie gelegd met het accommodatiebeleid en de omgevingsvisie. Het gaat om het creëren van een toekomstbestendige sportinfrastructuur die uitnodigend, faciliterend en toegankelijk is voor iedereen.

Wat wordt van ons verwacht?

- Verduurzaming sportinfrastructuur;
- Meer kosteneffectieve en maatschappelijk verantwoorde exploitatie van sportaccommodaties;
- Betere spreiding en bereikbaarheid van sportinfrastructuur;
- Verdere versterking beweegvriendelijke omgeving;
- Efficiënter ruimtegebruik van sportinfrastructuur.

Thema 6: Maatschappelijke waarde van topsport

Dit thema speelt met name op landelijk en regionaal niveau en in de grote steden. Om die reden laten we dit hier verder buiten beschouwing.

1.2 Proces

Eind april hebben we het proces van de herijking van het Sport- en beweegakkoord Waalre afgetrapt met de Beleidsadviseur sport, Beleidsadviseur gezondheid, Sportaanjager en JOGG-regisseur. Gezamenlijk hebben we besloten de herijking in verschillende fases op te splitsen:

1. 'Papieren herijking'

- a. Evaluatie Sport- en beweegakkoord Waalre;
- b. Evaluatie Preventieakkoord Gezond Waalre;
- c. Bepalen speerpunten/doelstellingen Leefstijlakkoord, gebaseerd op:
  - i. lessons learned;
  - ii. nieuwe inzichten;
  - iii. Gezond en Actief Leven Akkoord;
  - iv. overleg met collega's van andere beleidsvelden;
  - v. overleg met Adviseur lokale sport;
- d. Meelezen en input ophalen bij de kopgroep;
- e. Meelezen en input ophalen bij de participatieraad.

2. Informeren en betrekken van het veld

- a. Partners uit de (commerciële) sport, zorg, welzijn, onderwijs, kinderopvang, Jeugdfonds Sport & Cultuur, seniorennetwerk, overig maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en inwoners denken mee tijdens een bijeenkomst medio juni.
- b. Na de zomerperiode vertalen we met hen de speerpunten/doelstellingen naar concrete acties;
- c. Vervolgens stellen we de concrete actiepunten vast.

3. Uitvoering

We gaan aan de slag met de uitvoering van de in het Leefstijlakkoord gemaakte afspraken.

4. Monitoring en evaluatie

In samenwerking met de kopgroep en de Adviseur lokale sport monitoren we de voortgang en evalueren we de uitvoering.

2. Evaluatie Sport- en beweegakkoord en Preventieakkoord

In deze akkoorden voor Waalre hebben de partners met elkaar de volgende afspraken gemaakt:

Sport- en beweegakkoord

1. Aansluiten bij Uniek Sporten;
2. Ouderen nadrukkelijker betrekken bij sport- en beweegaanbod;
3. Ontwikkelen motorische vaardigheden 0-4 jarigen;
4. Veilig buiten spelen mogelijk maken;
5. Het ontwikkelen van een Sportplatform voor Waalre;
6. Vitale sportverenigingen: samenwerking onderzoeken;
7. Sportiviteit en respect: uitwerken van huisregels om bewustzijn en duidelijkheid te creëren.

Preventieakkoord

1. Uitbreiden van de informatievoorziening;
2. Sportstimulering voor alle doelgroepen;
3. Ontwikkelen van motorische vaardigheden 0-4 jarigen;
4. Te voet of met de fiets naar school stimuleren;
5. Onderzoeken of Waalre JOGG-gemeente kan worden;
6. Sportverenigingen stimuleren aan te sluiten bij Gezonde sportkantine;
7. Voorlichting in de supermarkt over gezonde voeding;
8. Op zoek naar achterliggende redenen gebruik van alcohol en andere drugs;
9. Bewustwording rondom het gebruik van alcohol en andere drugs stimuleren;
10. Faciliteren van ontmoeting;
11. Stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte.

2.1 Wat hebben we al bereikt?

Met andere woorden: wat is het startpunt voor de herijking?

Sport- en beweegakkoord

1. Aansluiten bij Uniek Sporten

De ambitie zoals beschreven in het Sport- en beweegakkoord is behaald. Ook is Uniek Sporten nu geborgd in de gemeentelijke organisatie (capaciteit en geld).

2. Ouderen nadrukkelijker betrekken bij sport- en beweegaanbod

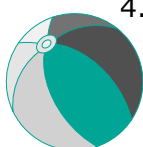
Het betrekken van ouderen bij sport- en beweegaanbieders als vrijwilliger is helaas niet van de grond gekomen. Het opzetten van Walking Hockey en Walking Football groepen bij verenigingen en het ondersteunen van senioren gym, wel.

3. Ontwikkelen motorische vaardigheden 0-4 jarigen

Ondanks corona zijn op deze ambitie veel resultaten geboekt (webinars, bijeenkomsten, netwerk, start van cursus babymassage). Deze actie is ook opgenomen in het preventieakkoord.

4. Veilig buiten spelen mogelijk maken

Vanwege onderbezetting in de kopgroep is deze actie niet/nauwelijks van de grond gekomen. De actie over het openstellen van sportparken om 'buiten te spelen' is niet opgepakt. Uiteindelijk is deze actie 'gedraaid' naar het inrichten van een openbare beweegplek rondom sporthal 't Hazzo. Dit wordt nu uitgewerkt.

5. Sportplatform Waalre

De ambitie eigenaren van deze ambitie hebben zich gefocust op:

- Vindbaarheid en zichtbaarheid van het Waalres sport- en beweegaanbod. Dit heeft geleid tot een overzicht op waalre.nl en het platform www.actiefinwaalre.nl;
- Het Sport Campagne Team (groep vrijwilligers) heeft zich in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen ingezet om sport en bewegen op de verkiezingsprogramma's van de Waalrese politieke partijen te krijgen. Door vele gesprekken te voeren en een sportdebat te organiseren, is dit gelukt. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een ambitieus hoofdstuk over sport en cultuur in het raadsprogramma (in 2022 is de Cultuurnota gemeente Waalre vastgesteld, zie bijlage 2).

6. Vitale sportverenigingen: samenwerking onderzoeken

Binnen deze ambitie is een enquête uitgezet op het gebied van samenwerking tussen sportaanbieders. Naast de informatie uit deze enquête heeft deze ambitie niet gebracht waar we op hebben gehoopt. Er wordt vaak gezegd dat men open staat voor samenwerking maar zodra het concreet wordt, vinden mensen het lastig. Vitaliteit van de sportverenigingen staat centraal in het onderzoek naar een gezamenlijke buitensportlocatie en in de nog te ontwikkelen sportvisie.

7. Sportiviteit & Respect: uitwerken van huisregels om bewustzijn en duidelijkheid te creëren

De partners van het Sport- en beweegakkoord zijn regelmatig over dit onderwerp geïnformeerd. Ook zijn bijeenkomsten hiervoor georganiseerd, maar wegens te

Gezond Waalre

Postbus 10.000

5580 GA Waalre

t (040) 2282500

e gezond@waalre.nl

weinig belangstelling niet doorgegaan. Eén sportaanbieder in Waalre hebben we kunnen belonen met een certificaat sportiviteit en respect. Doordat meerdere gemeenten met dit thema aan de slag wilden, is het idee van een regionale samenwerking ontstaan. In 2023 word hiermee gestart.

8. *Services Sportakkoord-lijn*

We hebben de afgelopen jaren gebruik gemaakt van een aantal services:

- We hebben een bijeenkomst georganiseerd over sportiviteit en respect;
- We hebben sport-specifieke cursussen afgenomen in samenwerking met sportverenigingen.

Preventieakkoord Gezond Waalre

1. *Uitbreiden van de informatievoorziening*

- De Sociale Gids van Waalre (www.socialegidswaalre.nl) is live gegaan in oktober 2022. Deze gids wijst je de weg naar organisaties en initiatieven in de buurt;
- Daarnaast is er ook een verbinding gelegd tussen het sportloket Uniek Sporten en MEE. Deze partijen weten elkaar te vinden en wat de mogelijkheden zijn;
- Ook heeft Gezond Waalre een eigen huisstijl gekregen waarmee gecommuniceerd wordt naar partners en inwoners middels: nieuwsbrieven en sociale media.

2. *Sportstimulering voor alle doelgroepen*

- Sjors Sportief & Creatief is gecontinueerd. We stimuleren kinderen in de basisschoolleeftijd om kennis te maken met diverse sporten. Inmiddels hebben al ruim 1.700 kinderen zich aangemeld voor activiteiten;
- In 2022 hebben we senioren gym, dat georganiseerd wordt door de ouderenorganisaties, ondersteund. Het aantal leden was door corona drastisch teruggelopen;
- Vanuit Uniek sporten is er, samen met partners, een Parkinson middag georganiseerd in januari 2023. Hierbij konden mensen met Parkinson en hun partners kennismaken met verschillende vormen van sporten en bewegen. Er waren 11 deelnemers aanwezig;
- In juli 2023 organiseren we een rollator APK. Hierbij kunnen mensen hun hulpmiddel (rolstoel, rollator, o.i.d.) laten nakijken, testen we de zelfredzaamheid van mensen en is er aandacht voor houding en valpreventie;
- In juli 2023 organiseren we met verschillende sportverenigingen uit de gemeente een spelletjesdag voor basisschoolleerlingen;
- In september 2023 organiseren we samen met basisscholen een sportdag.

3. *Ontwikkelen motorische vaardigheden 0-4 jarigen*

Naast hetgeen bij het Sport- en Beweegakkoord zijn genoemd, hebben we ook babypoppen en flyers aangeschaft voor de babyclub. En kijken we in 2023 hoe we een training kunnen opzetten voor leidsters bij kinderdagverblijven.

4. *Te voet of met de fiets naar school stimuleren*

- In juni 2022 hebben we een actie georganiseerd om het lopend en fietsend naar school komen te stimuleren. Hierbij hebben 3 scholen (835 leerlingen) meegedaan. De leerlingen die hun stempelkaart hebben ingeleverd, kregen een prijsje (o.a. drinkfles) en maakten kans op een seizoen abonnement voor Speeltuin de Klimbim;
- In de wintermaanden (eind 2022, begin 2023) hebben we in samenwerking met een lokale fietsenmaker een fietsverlichting actie gehouden. 100 kinderen konden hun fietsverlichting gratis laten opknappen. Hier hebben ruim 60 kinderen gebruik van gemaakt;
- In het schooljaar 2023-2024 gaan we veilig fietsen naar school weer stimuleren in samenwerking met FluoKids.

5. *Onderzoeken of Waalre JOGG-gemeente kan worden*

In maart 2022 is er een JOGG regisseur voor 16 uur per week aangesteld. Vanaf 2023 is hiervoor structurele financiering gevonden.

6. *Sportverenigingen stimuleren aan te sluiten bij Gezonde Sportkantine*

- Alle sportverenigingen zijn geattendeerd op JOGG Team Fit;
- Bij DVS Hockey hebben we gesprekken gevoerd over de gezonde sportvereniging. Naar aanleiding daarvan hebben zij hun alcoholbeleid aangescherpt en het gehele terrein rookvrij gemaakt. Tevens werken zij richting een gezonde kantine. Ook is hier een 'peuken-tegel' bij de poort aangelegd, zodat sporters, vrijwilligers en bezoekers zonder sigaret het sportpark opkomen.

7. *Voorlichting in de supermarkt over gezonde voeding*

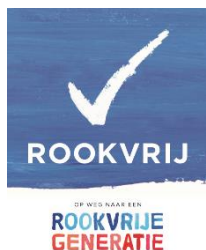
- De werkgroep supermarktsafari heeft verschillende activiteiten georganiseerd: een supermarktsafari voor senioren (i.s.m. de Zonnebloem), een supermarkt safari voor een kinderopvang (i.s.m. Partou Den Hof) en een informatie middag over voeding bij de Aalster seniorenvereniging;
- Begin van het schooljaar 2022-2023 zijn de Trommel zonder Rommel boekjes op alle basisscholen uitgedeeld. Naar aanleiding hiervan is er op de Wilderen ook nog een gezonde lunchtrommel winactie geweest waarbij één klas een gezonde lunch heeft gewonnen;
- In januari 2023 is er een informatieavond over gezonde voeding bij kinderen gegeven;
- In Waalre zijn we aan de slag met het initiatief van netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente: Kookmaatjes;
- Bij Tandarts Van Hek worden de Gezond Waalre waterflessen uitgedeeld om het waterdrinken te promoten. Daarnaast promoten we ook water drinken tijdens activiteiten van bijvoorbeeld Waalre100.

8. *Op zoek naar achterliggende redenen gebruik van alcohol en andere drugs, en*

9. *Bewustwording rondom het gebruik van alcohol en andere drugs stimuleren; (deze twee acties combineren we)*

- We hebben in de media (social media en in de Schakel) aandacht gegeven aan NIX18 en Stoptober;

- In 2022 zijn alle openbare speeltuintjes in de gemeente voorzien van een tegel of bord van *Rookvrije Generatie*. Hiermee vragen we inwoners om niet te roken bij de speeltuintjes, zodat kinderen hier niet mee in aanmerking komen;
- We hebben meegedaan aan het regioproject *Drugs wat doet het met jou?* middels de monitor *Skip die trip*. Op 19 april 2023 is er een Waalre in gesprek geweest over de uitkomsten van deze monitor in samenwerking met Novadic Kentron. En op 9 mei 2023 is er zo'n zelfde bijeenkomst georganiseerd voor professionals;
- Op 15 maart 2023 is 'Waalre in gesprek' georganiseerd voor ouders over de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. Hierbij was ook aandacht voor deze verleidingen.

10. Faciliteren van ontmoeting

We onderzoeken de mogelijkheid van de komst van een jeugdhonk.

11. Stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte

- In de buitenruimte bij sporthal 't Hazzo is een KWIEK beweegroute gerealiseerd. In 2023 kijken we hoe we deze kunnen updaten;
- In de toekomst onderzoeken we ook waar in de gemeente we meer plekken beweegvriendelijk kunnen inrichten.

2.2 Welke partijen zijn al betrokken?

Onderstaande partijen werken al samen bij de uitvoering van het Sport- en beweegakkoord en Preventieakkoord:

Sport- en beweegaanbieders	Gemeenschapshuizen
Commerciële sport- en spelaanbieders/organisaties, waaronder fitness scholen, yoga en een dansschool	Ergotherapeuten Fysiotherapeuten Jeugdrevalidatiearts
Exploitanten sporthallen	Huisartsen en praktijkondersteuners
Culturaanbieders	Diëtisten
Basisonderwijs	Verloskundigen
Summa College	GGD
Fontys Sporthogeschool	Jeugdwerk
Kinderopvang	MEE
Jeugdfonds Sport & Cultuur	Novadic Kentron
Stichting Leergeld Valkenswaard e/o	Seniorennetwerk (Aalster Seniorenvereniging, Seniorenvereniging Waalre, PVGE en Seniorenraad)
Schuldhulpverlening	Kerkgemeenschappen
Uniek Sporten	Bibliotheek Waalre
Coalitie Eén tegen eenzaamheid	Netwerk Dementievriendelijke gemeente
Centrum voor maatschappelijke deelname	Goed voor Mekaar Waalre
Welzijnsorganisaties	Participatieraad
Ondernemers	Betrokken inwoners
Gemeente Waalre: collega's van de afdelingen Sociale Ontwikkeling en Ruimtelijke Ontwikkeling	

2.3 Succesfactoren en leermomenten

Sport- en beweegakkoord

Het werken met een kopgroep, bestaande uit vrijwilligers, is goed verlopen. Het enthousiasme was groot, wat heeft geleid tot mooie resultaten. Echter, het kostte ook veel tijd waardoor de uitvoering, door de geringe beschikbare tijd van de vrijwilligers, soms traag ging.

Preventieakkoord

Het aantal deelnemers aan de kopgroep van het Lokaal Preventieakkoord is na 2 jaar teruggelopen van 5 naar 3 leden. Daarnaast waren er in deze periode ook nog 3 mutaties. De voornaamste reden van terugtrekken was tijdsgebrek van de leden. De GGD en de gemeente zijn overgebleven als kartrekkers.

Desondanks zien we dat er bij de uitvoering van de ambities mooie resultaten bereikt zijn. Partners zijn meer gemotiveerd om concrete, kortdurende activiteiten uit te voeren. Over de inrichting van een overleg en participatiestructuur van het Leefstijlakkoord Gezond Waalre moeten we haalbare keuzes maken. Het is best lastig om partijen aangehaakt te houden.

Het grootste succes van het Lokaal Preventieakkoord is dat er vanaf 2024 structureel geld vrijgemaakt is op de begroting voor de inzet van een JOGG-regisseur. De JOGG-regisseur heeft een groot netwerk opgebouwd waarmee we met het Leefstijlakkoord Gezond Waalre verder kunnen bouwen. De ervaring leert hoe belangrijk het is dat er een aanspreekpunt en kartrekker beschikbaar is voor onze partners.

Met het uitvoeringsbudget hebben we tevens ambities gerealiseerd, die anders niet mogelijk waren geweest.

3. Waalre in beeld

3.1 De maatschappelijke waarde van sport en bewegen in Waalre

	Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk
Gemiddeld aantal sport-accommodaties	17,7	21,5	Ervaren goede gezondheid	79,5%	79,1%	Beweegrichtlijnen	57,6%	50,4%
Gemiddelde afstand tot sporthal	0,7 km	1,6 km	Obesitas	13,6%	14,7%	18 - 64 jaar	62,1%	54,2%
Score beweegvriendelijke omgeving	66	60	Stress	14,8%	17,7%	65+	46,9%	38,2%
Nabijheid van voorzieningen	44	41	18 - 64 jaar	17,6%	21,2%	Niet-sporters	42,0%	49,3%
Sportaccommodaties	83	62	65+	8,2%	6,5%	Sportbondleden	32,6%	24,0%
Recreatief groen en blauw	55	63	Jongeren met psychische klachten	-	27,4%	0 - 9 jaar	27,9%	20,0%
Speelplekken	84	72				10 - 24 jaar	60,2%	43,0%
Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner	€ 44,2	€ 83,5				25 - 44 jaar	27,6%	22,0%
						45 - 64 jaar	30,3%	21,0%
						65+	23,0%	17,0%
						Ongeorganiseerde sporten		
						Wielrennen	3,0%	2,5%
						Fitness	24,0%	20,3%
						Sportief wandelen	3,0%	1,7%
						Hardlopen	14,0%	9,2%
						Fietsgebruik	33,9%	36,6%

(ook bijgevoegd als bijlage 1. in verband met toelichting en leesbaarheid).

Gezond Waalre

Postbus 10.000

5580 GA Waalre

t (040) 2282500

e gezond@waalre.nl

4. Hoe ziet het herijkte lokale speelveld eruit?

4.1 Kopgroep

Onderstaande organisaties hebben een bijdrage geleverd aan dit Leefstijlakkkoord:

Albert Heijn: locatiemanager	RKVW Waalre: voorzitter
Bioritme Sports: eigenaar	Seniorennetwerk (Aalst Seniorenvereniging, Seniorenvereniging Waalre, PVGE en Seniorenraad): bestuurslid
DVS Voetbal: bestuurslid	Sportcentrum Coach: eigenaar
DVS Hockey: bestuurslid	Sporthallen in Waalre: exploitant
Ekenrooi Kinderstad Waalre: directeur	Betrokken inwoner, tevens lid Sportcampagne Team
Max Fysio Waalre: kinderfysiotherapeut	Adviseur Lokale Sport
OBS Ekenrooi: directeur	Gemeente Waalre: diverse afdelingen

Gedurende de herijking heeft een deel van de voormalige kopgroep aangegeven graag een rol te willen blijven spelen; daar hebben we een aantal nieuwe partners aan toegevoegd. Het besluit wie van deze behoorlijk grote groep definitief deel uitmaakt van de nieuwe kopgroep, is nog niet genomen.

Voor de uitvoering van de speerpunten in dit Leefstijlakkkoord Gezond Waalre trekken we de regie iets meer naar de gemeente toe. De partners krijgen een meer adviserende, ondersteunende rol en worden waar noodzakelijk of wenselijk uiteraard nauwer betrokken bij de uitvoering.

4.2 Coördinator Sport & Preventie

Deze rol wordt ingevuld door de Regisseur Gezond Waalre in samenwerking met Beleidsadviseur sport. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de Beleidsadviseur preventie & gezondheid en Adviseur lokale sport. De coördinator Sport en Preventie maakt tevens de koppeling met de Brede Specifieke Uitkering inclusief het GALA.

4.3 Adviseur lokale sport

De Adviseur lokale sport voor de gemeente Waalre is Paul Broers van de Nevobo. Paul is nauw betrokken bij dit proces.

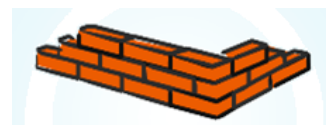
5. Ambities

In het Hoofdlijnen Sportakkoord II ligt de nadruk op drie ambities, die weergeven wat de partners samen willen bereiken om de sport in Nederland te versterken. Deze ambities zijn ook leidend in het Leefstijlakkkoord Gezond Waalre.

Het gaat om de volgende ambities:

Het fundament op orde

De voorwaarden om te kunnen sporten en bewegen en daar plezier aan te beleven, moeten worden verbeterd. Met het fundament bedoelen we mensen, organisaties, cultuur (waarden en normen) en materiele voorzieningen in de sport. Investeren in kwalitatief sterke sport- en beweegaanbieders, die toegankelijk en veilig zijn voor iedereen. Een

Gezond Waalre

Postbus 10.000

5580 GA Waalre

t (040) 2282500

e gezond@waalre.nl

inclusieve, veilige en positieve sportcultuur, die beter meegaat in maatschappelijke ontwikkelingen. En die sterk genoeg is om nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden.

Een groter bereik

Meer mensen voelen zich aangesproken en uitgenodigd om te gaan sporten en bewegen. De sector moet inclusiever worden, zodat niemand meer drempels voelt om te (blijven) genieten van sport. We streven naar kansengelijkheid. Bereik gaat ook over het organiseren van een passend aanbod en prikkelen van de vraag ernaar. Het gaat ook over het inspireren van mensen met waardevolle topsport. Niet iedereen heeft behoefte om te sporten, maar er is nu nog een te grote groep mensen die we onvoldoende weten te bereiken. Omdat het lokale aanbod niet aansluit bij de behoefte, omdat er belemmeringen zijn om mee te doen, omdat het bestaande sportaanbod onvoldoende ontsloten wordt, of omdat we te bescheiden zijn in het delen van succesverhalen.

Meer (zichtbare) betekenis

Betekenis gaat over de waarde van sport, topsport en sportief bewegen voor de hele maatschappij. Sport en bewegen geeft energie, plezier, inspiratie en zingeving in het dagelijks leven van hen die het beoefenen of volgen, maar levert ook een bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen. Denk aan het tegengaan van eenzaamheid en kansengelijkheid of het bevorderen van gezondheid. Laten zien wat de kracht van sport en bewegen is, zodat met een duidelijke Social Return On Investment andere partijen zich (blijvend) verbinden aan sport. 'Sport in all policies' is het bieden van meerwaarde als sportsector aan andere maatschappelijke domeinen.

Elk thema draagt bij aan één of meerdere ambities. Voor elke ambitie geven we per thema aan wat de speerpunten/doelstellingen in Waalre zijn.

5.1 Hoe versterken we het fundament van de sportsector in Waalre?

➤ Inclusie en diversiteit

- We vergroten de bekendheid van Uniek Sporten (sporten en bewegen voor mensen met een beperking) en intensiveren de samenwerking;
- We bekijken hoe we naast Uniek Sporten ook werk kunnen maken van inclusief sporten (voor iedereen die een drempel ervaart om te sporten en bewegen);
- We bekijken hoe we sport- en beweegaccommodaties toegankelijk kunnen maken voor iedereen;
- We werken samen met Jeugdfonds Sport & Cultuur voor kinderen met ouders die een minimuminkomen hebben, blijven de samenwerking actief promoten, hebben aandacht voor de overlap met andere instanties (denk aan Stichting Leergeld) en verwijzen door naar Sjors Sportief en Creatief;
- We onderzoeken de mogelijkheid om ook een voorziening voor volwassenen te realiseren.

➤ Sociaal veilige sport/omgeving

- In samenwerking met het Stedelijk Gebied Eindhoven werken we aan een plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij lokale sportaanbieders te ondersteunen (niet vrijwillig). Met onze aanpak:

- Creëren we een veilige basis, zodat iedereen veilig en met plezier kan sporten. Verenigingen moeten voldoen aan de basiseisen sociale veilige sport (niet vrijblijvend);
- Zetten we in op meer aandacht voor en het bespreekbaar maken van veilige sport, uitgaande van bepaalde normen en waarden;
- Versterken we de keten voor sociale veiligheid, denk aan bijvoorbeeld signalering;
- Versterken we de infrastructuur rondom sociale veiligheid.

➤ Vitale sportaanbieders

- De nieuw aangestelde Sportaanjager (Verenigingsondersteuner) richt samen met de andere ondersteuningspartners en de Adviseur lokale sport het sportloket in en zet in op proactieve samenwerking met de sport- en beweegaanbieders in Waalre;
- Indien verenigingen daar behoefte aan hebben, bekijken we hoe we het verenigingsbestuur kunnen versterken; een goed functionerend bestuur is van evident belang voor de toekomstbestendigheid van de verenigingen;
- We creëren een sportief netwerk (lokaal sportplatform), bestaande uit vrijwilligers, organisaties en partners die affiniteit hebben met sport en bewegen. Het participatietraject rondom een nieuwe sportvisie/sportbeleid kan hier een mooie start van zijn;
- We onderzoeken of en hoe het platform www.actiefinwaalre.nl een meerwaarde kan zijn voor de inwoner en/of sportaanbieder. [orm www.actiefinwaalre.nl](http://www.actiefinwaalre.nl) door en zoeken daarbij de verbinding met Gezond Waalre en eventueel Uniek Sporten.

➤ Vaardig in bewegen

- We onderzoeken de mogelijkheden om een buurtsportcoach in te zetten op het snijvlak sport - preventie – zorg - welzijn in samenwerking met bijvoorbeeld onderwijs, kinderopvang, jongerenwerk, ouderenorganisaties en Goed voor Mekaar Waalre. Sport als doel en sport als middel;
- We benutten de samenwerking met Jeugdfonds Sport & Cultuur nog beter om kinderen aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden;
- Bewegingsonderwijs wordt gestimuleerd door de overheid. De gymuren per leerling worden verplicht opgevoerd vanaf september 2023. De gemeente Waalre is in staat dit ook in de toekomst te kunnen faciliteren.

➤ Ruimte voor sport en bewegen

- In het kader van een gezonde en duurzame leefomgeving bekijken we hoe we in de omgevingsvisie de verbinding kunnen maken met laagdrempelige beweeg-, speel- en ontmoetingsplekken. Tevens geven we dit een belangrijke plek in de nieuwe sportvisie;
- We verduurzamen het maatschappelijk vastgoed in de gemeente Waalre, waaronder de sportaccommodaties;
- Vitaliteit van de sportverenigingen staat centraal in de verkenning naar een gezamenlijke buitensportlocatie;
- We onderzoeken hoe we scholen kunnen ondersteunen bij bewegend leren.

➤ **Gezonde leefstijl/leefomgeving**

- Om de vindbaarheid van het sport- en beweegaanbod te vergroten, bekijken we of en hoe we dit aanbod kunnen integreren in de Sociale Gids Waalre;
- We gaan op zoek naar achterliggende redenen van het gebruik van alcohol en andere drugs;
- We bekijken welke inwoners over onvoldoende gezondheidsvaardigheden beschikken en hoe we die kunnen verbeteren.

5.2 Hoe vergroten we het bereik in Waalre?

➤ **Inclusie en diversiteit**

- We onderzoeken hoe we iedereen kunnen laten meedoen en drempels bij inwoners kunnen wegnemen om beweegactiviteiten uit te proberen; daarbij kijken we tevens of er behoefte is aan meer passend aanbod om te gaan/blijven sporten en bewegen en ontwikkelen eventueel nieuw aanbod;
- We verbeteren de zichtbaarheid en vindbaarheid van ondersteuning voor mensen met een laag inkomen;
- We organiseren meer laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden voor ouderen.

➤ **Sociaal veilige sport/omgeving**

- We lanceren in samenwerking met Stedelijk Gebied Eindhoven een gezamenlijke campagne. Hiermee richten we ons voornamelijk op de sporter, op waar die zelf de grens trekt;
- We onderzoeken of we sport kunnen inzetten als middel om overlast van jongeren in wijken terug te dringen. Met name als de weeromstandigheden goed zijn.

➤ **Vaardig in bewegen**

- We onderzoeken of er behoefte is aan het uitbreiden van beweegaanbod voor 55-plussers;
- We vergroten de bekendheid van bestaande beweegactiviteiten voor 55-plussers;
- We bieden sportactiviteiten aan die aansluiten bij de belevingswereld van jongeren;
- We stimuleren veilig fietsen of te voet naar school;
- We onderzoeken of we naschoolse activiteiten kunnen aanbieden om meer bewegen te stimuleren in de strijd tegen toegenomen schermtijd. En om de motorische en sociale ontwikkeling van kinderen een extra duwtje te geven;
- We onderzoeken de mogelijkheid om peutergym te faciliteren, zodat de peuters al vroeg hun motorische vaardigheden op de juiste manier aanleren en ouders ontlast worden;
- We organiseren mogelijkheden om baby's al in een vroeg stadium kennis te laten maken met bewegen.

➤ Vitale sportverenigingen

- We onderzoeken hoe het sportaanbod beter kan aansluiten bij de belevingswereld van jongeren;
- We stimuleren samenwerking, klein of groot en op wat welke vlakken dan ook, tussen verenigingen in en buiten Waalre als daar behoefte aan is;
- We zorgen ervoor dat trainers bij sport- en beweegaanbieders beschikken over voldoende vakinhoudelijk deskundigheid en didactische vaardigheden om sporters professioneel en met plezier te laten sporten en bewegen.

➤ Ruimte voor bewegen

- We hebben bij de (her)inrichting van de leefomgeving aandacht voor (inclusief) sporten, bewegen en spelen;
- We organiseren activiteiten rondom de opening van nieuwe speel- en beweegplekken in de openbare ruimte;
- We zetten in op veilig fietsen voor en door kinderen, jongeren en ouderen;
- We onderzoeken op welke wijze we de KWIEK beweegroute kunnen updaten. Zowel voor wat betreft onderhoud, alsmede om deze route interessanter te maken voor alle leeftijden.

➤ Gezonde leefstijl/leefomgeving

- We maken sport en bewegen een vast thema tijdens welzijnsgesprekken met inwoners die gaan over ondersteunings- en hulpvragen of gezondheid;
- We stimuleren de bewustwording rondom het gebruik van alcohol en andere drugs;
- We stimuleren sport- en beweegaanbieders en uitbaters van sporthallen en gemeenschapsvoorzieningen om aan te sluiten bij de Gezonde Sportkantine.

5.3 Hoe maken we de betekenis van sport en bewegen in Waalre zichtbaar en hoe benutten we die?

De eerste stap is het prioriteren van de speerpunten/doelstellingen, want we zijn ambitieus. Daarbij maken we tevens afspraken hoe te komen tot realisatie.

We werken mee aan activiteiten rondom monitoring en evaluatie die in het kader van het Sportakkoord en de Brede SPUK plaatsvinden in de periode 2023–2026. Zodat we weten wat wel werkt en wat niet. En we kunnen meten wat de impact van onze inzet is.

Voor alle activiteiten geldt uiteraard dat we goede voorbeelden via diverse kanalen delen.

Bij het opstellen van dit Leefstijlakkoord hebben we nadrukkelijk de verbinding gezocht met het Gezond en Actief Leven Akkoord en de regeling School en Omgeving. Op deze manier bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. We willen integraal werken om bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarin een gezonde samenleving en het welzijn van onze inwoners centraal staat. We beogen hiermee:

- Het terugdringen van gezondheidsachterstanden;
- Het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten;
- Het versterken van de sociale basis;
- Een gezonde leefstijl;
- Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid;
- Vitaal ouder worden.

6. Financiering

In onderstaande tabel staan de bedragen vermeld die we de komende jaren ontvangen in het kader van de Brede SPUK (Specifieke Uitkering) gericht op sport, bewegen, gezondheid en preventie.

	2023	2024	2025	2026	totaal
Lokaal Sportakkoord II	9120	9120	9120	7012	34372
Brede Regeling Combinatiefuncties	62785	62784	62784	60653	249006
Terugdringen gezondheidsachterstanden	14030	14030	14030	14024	56114
Kansrijke start	10523	11224	11224	14024	46995
Mentale gezondheid	4911	3508	3508	0	11927
Aanpak overgewicht en obesitas	12276	12276	12276	0	36828
Valpreventie	36128	33321	33321	34358	137128
Leefomgeving	7015	7015	7015	0	21045
Opgroeien kansrijke omgeving	1754	1754	1754	0	5262
Versterken sociale basis	25605	25254	25254	18932	95045
Mantelzorg	7015	7015	7015	6311	27356
Een tegen eenzaamheid	7015	7015	5612	0	19642
Welzijn op recept	3858	6664	8067	9466	28055
Versterken kennis/advies GGD	1754	1754	1754	0	5262
Coördinatie regionale aanpak preventie	6243	5121	5121	0	16485
	210032	207855	207855	164780	790522

7. Afsluiting

Ons uitgangspunt is dat de organisatie en uitvoering van dit Leefstijlakkoord een organisch en continu lerend proces is. Dat betekent dat we tijdens en na de herijking in gesprek blijven met lokale partners. Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat nodig is en zoveel mogelijk impact te maken voor de inwoners van en organisaties in Waalre.

Iedere sportaanbieder of andere organisatie in Waalre, die zich achter deze ambities wil scharen, is van harte uitgenodigd om aan te sluiten bij dit Sport- en beweegakkoord voor Waalre. Het akkoord is een ambitiedocument, hier kunnen verder geen rechten aan worden ontleend.

Gemeente Waalre
Miriam van Moll
Waalre, 19 juni 2023